

Kapitola **Vnitřní jazyk a vzdělání**

úsek

text

datum

Shrnutí
odstavce

V kapitole "Vnitřní jazyk" je uvedeno, že porozumění nějakému vyprávěnému příběhu je jeho přijetí mezi ostatní příběhy A-subjektu po jeho překladu do vnitřního jazyka.

Vnitřní jazyk obsahuje vnitřní slova, ale kromě toho obsahuje ještě nějakou strategii tvorby příběhů. Ty se mezi různými lidmi obvykle liší. Strategie vnitřní tvorby příběhů a projektů se vytváří již před narozením, kdy plod nemá jak konzultovat své postupy s jinými členy kolektivu, takže přinejmenším základy takové strategie jsou silně individuální.

Část procesu je nepochybně vrozená, aby AA vůbec začal příběhy tvořit. Na druhé straně při pozorování různých lidí třeba i z téže rodiny je nepřehlédnutelné, že tyto strategie nejsou stejné. O tom vědí své např. reklamní agentury. Proto zkoumají, jak určitá konkrétní reklama osloví cílovou skupinu. Vždy se předpokládá jen určité % oslovených.

Příklad1 Setkání dospělého1 se slimákem

Člověk jde po zahradě, a všimne si slimáka, který ožírá spadlé jablko. "Je čas slimáků", řekne si a jde se podívat na záhon se zeleninou. Tam objeví spoustu ožraných plodin. Napadne jej, který dravec slimáky žere, a proč se vyhýbá jeho zahrádce. Pak jde koupit jed na slimáky.

Příklad2 Setkání dospělého2 se slimákem

Člověk jde po zahradě, a všimne si slimáka, který ožírá spadlé jablko. "Kde se bere tolik slimáků?", řekne si a jde se podívat na záhon se zeleninou. Tam objeví spoustu ožraných plodin. Napadne jej, který dravec slimáky žere, a proč se vyhýbá jeho zahrádce. Pak si klade otázku, jak jsou ti slimáci odolní. Kolik museli přežít milionů let, ačkoli neumějí utíkat před predátory. Jak to, že se pohybuje v infekčním prostředí a netrpí nemocemi.

Příklad3 Rodič seznamuje dítě se slimákem

Řekněme, že dítě se má dozvědět a porozumět od svého rodiče o tom, že slimáci mají tělo pokryté slizem, který je chrání před infekcí. Dále si představme, že dítě dosud žádného slimáka nevidělo. Neví přesně, co je infekce. Rodič neví, jak dítě tvoří příběhy, a navíc neví, ani jak on sám tvoří příběhy. Přirozeně netuší, že mezi jeho způsobem tvorby příběhů, a způsobem dítěte mohou být nějaké podstatné rozdíly.

Přesto v duchu kapitoly "Očekáváme, že budeme pochopeni" s nadějí svému dítěti vysvětluje, jak slimáček leze, jak má oči na stopkách, že za ním zůstává taková slizová cestička, jak žere rostliny atd. a to vše jen s neuměle načrtnutým obrázkem slimáka na papíře.

Nakonec mu chce popsat, jak je úžasné, že i když je slimák mokrý a nahý, že nezplesniví, ani se mu neudělá vyrážka. A že to je tím, jak je jeho sliz dokonale vytvořen tak, že v něm bacily ani plísňe nemohou růst.

Dítě se zájmem poslouchá, příkyvuje, a vzbuzuje dojem, že je mu všechno jasné. Co si však skutečně z vyprávění odneslo je otázka. Je však nanejvýš pravděpodobné, že si k slimákovi nevytvoří vnitřní slovo. Pojednání o slimákovi bude zřejmě vytvořeno z dosud existujících vnitřních slov jako nějaký neurčitý popis.

Některý rodič využije přírodní vycházky, kdy narazí na skutečného slimáka, aby k němu upoutal pozornost dítěte. Dítě slimáka vidí, může jej pozorovat při lezení, a rodič klade otázky, např. "Co to tady za slimáčkem zůstává na cestě za stopu?"

"Kde má slimáček hlavu?", "Má oči?", "Co asi žere?" "Mohl by sníst támhle toho psa?" atd.

Dítě si při této příležitosti vytvoří slova ve vnitřním i vnějším jazyce, takže rodič se má oč opřít, když se zeptá:

"Do čeho je oblečený?" "Je suchý, nebo vlhký?", "Jak to, že nezplesniví?"

Dítě po vycházce má slimáka plnou hlavu. Jeho AA probírá slimákovu místo v modelu světa, má spoustu otázek, a jeho sny možná zařadí i projekt, jestli by se dalo léčit bebičko na kůži tím, že se po něm nechá přelézt slimák.

Konec příkladu se slimákem.

Hypotéz a1 Příběh, vyprávěný o události osobou s příbuznou příběhovou strategií je srozumitelnější.

Pro jednoduchost si představme, že existují jen 2 strategie tvorby příběhů z událostí. Označme je jako S1 a S2. Necht' osoba P1 sestrojí příběh H1 "ve svém stylu" S1. Mějme dva posluchače A1 a A2, kteří jsou stejně inteligentní a vnímaví. Necht' posluchač A1 má strategii tvorby příběhů S1 a posluchač A2 má strategii S2. Pak A1 porozumí příběhu S1 snáze a lépe, než A2.

Zdůvodnění Pokud by se vnitřní jazyk A1 a A2 lišil jen v použitých symbolech pro vnitřní slovo, pak při překladu do vnějšího jazyka dojde k sestrojení přibližně stejného příběhu.

Pokud ovšem už při tvorbě příběhu z bodů události vznikne díky volbě strategie trochu jiný příběh, bude posluchačem A2 přeložen do vnitřního jazyka obtížněji, ve vnitřním jazyce A2 může chybět více slov k rekonstrukci příběhu, než u posluchače A1.

Důsledek k1 Pro vzdělávání je důležité, aby učitel měl podobnou strategii tvorby příběhů, jako žák

Důsledek k2 Žáci ve třídách by měli být seskupováni podle strategie tvorby příběhů, a učitelé jednotlivých skupin by měli toto rozdělení splňovat.

Je patrné, že Důsledek1 a Důsledek2 je velmi obtížné v současném školním systému uplatnit. Aspoň by učitel mohl ve svém repertoáru přizpůsobit výklad typu strategie ve třídě.

Důsledk3 **Když žák neprospívá, nemusí to nutně znamenat, že není nadaný.**

Pokud má některý žák potíže s pochopením látky, jak je mu předkládána ve školícím zařízení, nemusí to nutně znamenat, že není nadaný.

Pokud to umožňuje situace, stálo by za pokus zjistit žákovu strategii tvorby příběhů a najít učitele s podobnou strategií.

Když to z nějakých důvodů není možné, je ještě možnost nechat žáka sestrojít důležité příběhy samotné. Např. formou pokusů, divadelního nebo filmového představení, návštěvou určité lokality, apod.